

Grundejerforeningen Henne Strand

Nr. 62 • marts 2017 • 25. årgang

Herved indkaldes til ordinær generalforsamling i Grundejerforeningen Henne Strand lørdag den 8. april kl. 14 i Blåbjerg Friskoles hal, Klintingevej 170, Stausø.

Dagsorden i flg. Vedtægternes § 9. Se www.ghs-henne.dk

Som optakt til generalforsamlingen er det lykkedes GHS at invitere Varde kommunes borgmester, Erik Buhl Nielsen, der orienterer om aktuelle emner med relation til sommerhusejernes vilkår. Der bliver lejlighed til kommentarer fra salen. Arrangementet varer ca. én time, hvorefter generalforsamlingen går i gang:

1. Valg af dirigent.
2. Bestyrelsens beretning.
3. Det reviderede årsregnskab forelægges til godkendelse.
4. Forelæggelse og godkendelse af budget for indeværende år og forelæggelse af budgetforslag for det kommende år.
5. Fastlæggelse af kontingent for det kommende år.
6. Forslag fra bestyrelse og /eller medlemmer.
7. Valg af bestyrelsesmedlemmer: På valg er Aase C. Thomsen og Poul Holm Joensen. Begge er villige til genvalg.
8. Valg af to suppleanter til bestyrelsen.
9. Valg af revisor.
10. Eventuelt.

Alle medlemmer, der deltager i generalforsamlingen, skal registreres ved indgangen og have udleveret stemmesedler. Derfor bedes deltagerne møde i god tid. Se hjemmesiden www.ghs-henne.dk om nye stemmemuligheder. Der vil blive serveret kringle, te, kaffe, vand, øl og vin under mødet.

Kommende arrangementer:

Strandrensning lørdag den 15. april 2017 kl. 13 fra parkeringspladsen.

Midtvejsmøde onsdag den 18. oktober kl. 19.

Bestyrelsens skriftlige beretning for 2016

I henhold til Grundejerforeningens vedtægter har bestyrelsens 5 medlemmer følgende opgaver:

1. Foreningens formål er at samle de under § 3 nævnte medlemmer og varetage disses interesser som grundejere. Med dette formål repræsenterer foreningen således grundejerne og er deres talerør over for kommunalbestyrelse og øvrige myndigheder i alle spørgsmål af fælles interesse.

2. Foreningen arbejder for at beskytte områdets natur- og miljømæssige forhold og sikre det visuelle miljø gennem indseende med, at bestemmelserne for bebyggelserne og grundene i lokalplanerne for sommerhus- og centerområdet overholdes.

3. Foreningen forestår vedligeholdelse og sikring af egne veje, egne stier, egne friarealer, egne parkeringspladser og fællesinstallationer i området.

4. Foreningen samarbejder med Varde kommune, øvrige myndigheder og lokale foreninger for forbedringer ved Henne Strand af fælles interesse for medlemmerne.

Grundejerforeningen Henne Strand stiftedes i sommeren 1953 og har pr. 31.12.2016 1379 medlemmer.

Foreningen råder over ca. 25 km. veje og 10 mindre naturområder

samt et antal stier. GHS forestår vedligeholdelsen af egne veje og stier samt plejer de 10 mindre naturområder.

Medlemsinformation opdateres på vor hjemmeside www.ghs-henne.dk. I tillæg hertil udsendes der et medlemsblad 2 gange årligt med indkaldelse til generalforsamling, samt invitation til midtvejsmøde i oktober måned.

Bestyrelsen består af 5 medlemmer, der vælges for 2 år ad gangen og 2 suppleanter, der vælges for 1 år ad gangen.

Bestyrelsen 2016 består af:

N. Jørgen Pedersen (formand)

Aase C. Thomsen (næstformand og sekretær) på valg i 2017

Jørgen Lund (kasserer)

Poul Holm Joensen (vej- og stiansvarlig samt redaktør) på valg i 2017

Henrik Ladefoged (byggesager, deklarationer mm. samt vandplan)

Peder Jochumsen (suppleant) på valg 2017

Mogens G. Nielsen (suppleant) på valg 2017

Vedtægter:

På generalforsamlingen 2016 blev reviderede vedtægter vedtaget. Formålet var at modernisere vedtægterne ligesom at tage hensyn til de henvendelser, der har været omkring stemmeret på generalforsamlingen.

Hjemmeside:

Vores nye hjemmeside www.ghs-henne.dk blev udrullet ved årsskiftet. Hjemmesiden er nu opbygget på en moderne platform, der giver mange nye muligheder for at informere grundejere og potentielle tilflyttere på en mere spændende måde. Med mere indbydende nyhedsinformation og nyhedsbreve vil vi holde medlemmer og interesserede opdateret om foreningens aktiviteter. Generelle nyheder/informationer, som kan have interesse for vore medlemmer, vil blive opslået på hjemmesiden som "Nyhed". Informationer, som er af vigtighed for at være grundejer ved Henne Strand, vil blive udsendt som "Nyhedsbrev". I fremtiden vil informationer til grundejere ske via mails og nyhedsbrev, som er den eneste hurtige og effektive måde at kommunikere på. Vi vil dog fastholde "Bladet" så længe vi har ressourcer til at udfærdige det.

Vi kan kun opfordre alle grundejere til at blive tilmeldt nyhedsservicen.

Tilmelding findes på hjemmesiden, ligesom der nu også er mulighed for at sende forslag til bestyrelsen.

Samtidig vil vi gerne takke Hans Uhre for det arbejde, han gennem mange år har haft med opdatering af den nu pensionerede hjemmeside.

Strandrensning:

Årets strandrensning var igen en opgave mange deltog i, og hvor store mængder affald blev fjernet med hjælp fra Varde Kommunes folk, der som altid stillede sig til rådighed med det tunge udstyr.

Vi er glade for det samarbejde, vi har med Varde Kommune omkring vedligehold af området, så en stor tak til personalet for samarbejdet.

Midtvejsmødet uge 42:

Midtvejsmødet blev igen i 2016 afholdt i Henne Golfklub, og mange var mødt op for at høre Søren Manø fortælle den særlige historie og alle skrønerne i Henne Strand området. Ebbe Hinz supplerede undervejs. Vi fik områdets historie opdateret og en stor tak til Søren Manø og Ebbe Hinz.

Pladsen var trang for de mange fremmødte, og vi må nok revurdere, hvordan vi fremadrettet afvikler midtvejsmødet, så alle får en god oplevelse.

Henne Strand Life:

Samarbejdet med Henne Strand Handelsstandsforening om projektet, der for 2016 blev afsluttet med mange aktiviteter i uge 42, har haft stor tilslutning og mange positive tilkendegivelser. Vi ønsker derfor, at samarbejdet fortsættes i 2017 med aktiviteter for både grundejere og turister. Der er tale om et ligeværdigt projekt, hvor

handelsstandsforeningen og vi deltager 50/50 på økonomien.

Arbejdet med planlægning af program/aktiviteter er i fuld gang.

Vi er meget modtagelige for ideer til aktiviteter, ligesom vi gerne skal have nogle frivillige til at deltage i arbejdet, så hvis du har lyst til at hjælpe, hører vi gerne fra dig. Aktiviteterne kan følges på vor hjemmeside og på FaceBook – Henne Strand Life.

slag til placering og udformning. Eventuelle kommende naboer til legepladsen vil blive informeret og involveret i planlægningen for at undgå gener.

Henne Mølle Å:

Vinterstormene er en udfordring for broen og dens fundament. Fundamentet har, som også tidligere omtalt, været fritlagt efter flere storme, og for at sikre fundamentet

Legeplads:

Gennem mange år har der været et ønske om en legeplads i Henne Strand.

I samarbejde med handelsstandsforeningen arbejdes der på at etablere en legeplads på et af GHS' arealer. Der er nedsat en arbejdsgruppe, der vil komme med for-

er der nu etableret en spunsvæg på nordsiden af åen, fra fundamentet og ind i klitten. Spunsvæggen har allerede bevist sit værd, og det afsluttende arbejde med at "skjule" spunsen bliver udført snarest. De voldsomme storme resulterer også i, at affald skyller ind fra havet og aflejrer sig på åbrin-

ken og i de gamle å-slyngninger. GHS deltog økonomisk i oprydningen i 2016. Vi har ligeledes givet tilsagn til opgaven i 2017.

Veje, stier og fællesarealer:

Vore veje og stier vedligeholdes efter behov, og vor vej/sti-ansvarlige sikrer, at vedligeholdelsen udføres så hensigtsmæssigt som muligt op til de perioder, hvor mange besøger Henne Strand. Vejret har dog indflydelse på, hvornår det vil være muligt at "slæbe" vejene. Opgaven er en tung økonomisk post, og derfor er planlægningen af arbejdet vigtig.

GHS ejer et antal områder, hvor vi har iværksat naturpleje. Lyngen har ikke været slået/høstet i mange år, men bliver nu slået/

høstet. Vi vil så efterfølgende ved regelmæssig høstning kunne sælge lyngmaterialet og dermed dække omkostningerne fremadrettet. Den nuværende lyng er for grov til at kunne sælges, og derfor vil det medføre en omkostning at opstarte naturplejen.

De store vandproblemer, vore nabo-grundejerforeninger kæmper med, er vi forskånet for udover enkelte lokale problemer, der afhjælpes på de enkeltes grunde. Vi har dræn- og afvandingskanaler, som med mellemrum skal oprenses, hvilket der er aftale med Varde Kommune om, og som derfor ikke giver problemer i den daglige drift.

Rosa Rugosa er derimod en udfordring for rigtig mange grundejere

og for foreningen, som også ejer arealer, hvor planten har taget magten. For grundejere kan det være næsten uoverkommeligt at fjerne planten og dens rodnet, men uanset så er planten invasiv og ikke hjemmehørende ved Henne Strand. For at give forslag til, hvordan en udrydning kan foretages, vil vi ud fra de erfaringer, der er på området, her i foråret iværksætte et demonstrationsprojekt, der i flere tempi vil give anvisning til og vise fremdriften i arbejdet med udryddelsen. Vi vil på hjemmesiden følge dette projekt.

Der har i årets løb ikke været vej/sti projekter ud over almindelig vedligeholdelse, men vi planlægger i 2018 at etablere en spang eller 'dæmning' med gennemløb på stien over heden mod Blåbjerg plantage, hvor stien ofte i vinterhalvåret er ufremkommelig på grund af vand.

Naturstyrelsen, der har ansvaret for stier i klitområdet, har endegyldigt meldt ud, at der ikke fremadrettet vil blive vedligeholdelse af stierne til havet. GHS vedligeholder stierne ud til klitgrænsen, og det fortsætter vi med.

Kort over stierne kan ses på hjemmesiden.

Naturstyrelsen vil etablere ny sti fra Henne Mølle Å Badehotel og mod syd. Stien bliver placeret

lige bag klitterne og frem til Filsø området. Stien vil blive etableret i 2017.

Udviklingsplan Henne Strand:

Udviklingsplanen for vort område indeholder mange gode tanker og ideer, som er fremkommet ved de workshops, der har været afholdt, inden planen blev endeligt vedtaget i Varde Byråd.

Men ingen udvikling uden aktiviteter og her opfordrer vi til, at grundejere, der gerne vil deltage i udviklingen, henvender sig, så vi kan formidle ideerne, så flere kan arbejde sammen og få projekter sat i gang. I øjeblikket arbejder en gruppe med kortlægning af stier i området, og det projekt støtter vi op om. Så er der projekter, som kræver økonomisk støtte, kan vi evt. være behjælpelige.

Stedet Tæller – Udviklingsprojektet i centerbyen:

Projektet er fortsat på projektstadiet og en præsentation af det endelige forslag vil forventelig kunne præsenteres i foråret. Udførelsen påbegyndes efter feriesæsonen 2017.

Vi vil forsøge at holde hjemmesiden opdateret med udviklingen.

Økonomien:

Grundejerforeningens økonomi er sund med et resultat på kr. 99.000,- eller kr. 134.000 bedre end budget

efter henlæggelse af kr. 150.000,- til vejfonden, som nu udgør kr. 450.000,-.

Byggeansøgninger:

Som tidligere nævnt har der været en del ansøgninger om dispensationer fra gældende lokalplan. GHS er høringsberettiget i disse sager, og der er i mange af sagerne en

stor arbejdsindsats forbundet med at besvare høringskrivelserne. Dels på grund af henvendelser fra naboer, men ikke mindst på grund af et ofte mangelfuldt ansøgemateriale. Det kunne ønskes, at dispensationsansøgningerne var bedre forberedt, hvilket ville reducere tidsforbruget.

Som udgangspunkt anbefaler GHS ikke, at der gives dispensationer.

En del sager drejer sig om fortolkning af lokalplanen, hvilket fordrer en vis indsigt i området. Det har vi i øjeblikket i den siddende bestyrelse, men det er ikke en selvfølge, at bestyrelsen i GHS til enhver tid kan varetage denne funktion, og der vil så skulle indhentes ekstern ekspertise til en omkostning, som

vi kun kan glæde os over, at vi ikke har pt.

Samarbejde med Henne Strand Handelsstandsforening:

Vi glæder os over det gode og konstruktive samarbejde vi har fået etableret med handelsstandsforeningen, og alt tyder på, at vi i fællesskab kan løfte nye opgaver til glæde for alle, der besøger og virker i Henne Strand.

Solfang:

Grundejerforeningen er repræsenteret i fondsbestyrelsen ved Poul Holm Joensen. Foreningen er ikke økonomisk forpligtiget i Solfang, men har en interesse i og ønske om, at vandrerrhjemmet bevares som et ikon i Henne Strand.

Varde Kommune:

Vi har i årets løb haft møder med politikere og embedsmænd for at afstemme forventninger til udviklingen af området, og der har været god forståelse for vore ønsker og specielt udviklingsplan for midtbyen og strandområdet har afledt en del møder.

Kontakter:

Slutteligt vil bestyrelsen gerne takke alle vore samarbejdspartnere for et godt samarbejde i årets løb og vi glæder os til det fremtidige samarbejde.

Vi glæder os til at møde rigtig mange af vore medlemmer til generalforsamlingen og der få en dialog om foreningens virke og det fremadrettede arbejde.

Vedtaget af bestyrelsen den 27. februar 2017

*Året rundt er Filsø en publikumsmagnet.
Disse fotos er taget i vinterferien.*

KORT NYT:

Foreningens veje.

Det er atter tid til at efterse og beskære væksten af træer og roser, der har bredt sig ud over rabatterne ved vore veje, eller som hindrer udsynet for trafikken. Husk kravet om 4,5m frihøjde. Træer, der ikke er blevet beskåret, vil blive beskåret af GHS for ejers regning. Afskårne grene m.m. vil blive efterladt på matriklen.

Årsrapport 1/1 til 31/12 2016

LEDELSESPÅTEGNING

Bestyrelsen har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for 1. januar – 31. december 2016 for Grundejerforeningen Henne Strand. Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med vedtægterne og dansk regnskabspraksis for foreninger. Vi anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig. Årsregnskabet giver efter vor opfattelse et retvisende billede af foreningens aktiver og passiver, den finansielle stilling samt resultatet. Vi indstiller årsrapporten til generalforsamlingens godkendelse.

Henne, den 30. januar 2017

I bestyrelsen:

Niels Jørgen Pedersen
formand

Aase Thomsen

Jørgen Lund

Henrik Ladefoged

Poul Holm-Jøensen

Uddrag af den uafhængige revisors erklæring

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billed af foreningens aktiver, passiver, finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af foreningens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar til 31. december 2016 i overensstemmelse med regnskabsbestemmelserne i vedtægterne og regnskabspraksis for foreninger.

Varde, den 30. januar 2017

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab

Flemming Bro Lund
Statsautoriseret revisor

Den samlede årsrapport kan ses på www.ghs-henne.dk

Tilmeld dig grundejerforeningens hjemmeside
www.ghs-henne.dk

RESULTATOPGØRELSE 1. JANUAR - 31. DECEMBER

	BUDGET 2018 (1000 kr.)	BUDGET 2017 (1000 kr.)	BUDGET 2016 (1000 kr.)	REGNSKAB 2016 (hele kr.)	REGNSKAB 2015 (hele kr.)
INDTÆGTER					
Bidrag til GHS.....	827	827	834	827.400	965.811
Opkrævningsomkostninger.....	-55	-55	-55	-54.283	-55.094
Andre indtægter	0	0	0	0	28.075
	<u>772</u>	<u>772</u>	<u>779</u>	<u>773.117</u>	<u>938.792</u>
Finansielle indtægter.....	1	1	2	2.865	1.988
INDTÆGTER I ALT.....	<u>773</u>	<u>773</u>	<u>781</u>	<u>775.982</u>	<u>940.780</u>
UDGIFTER					
Spunsvæg - bro Henne Mølleå	0	50	100	146.000	0
Samarbejdsprojekt	75	75	50	49.003	0
Udviklingsprojekt	50	50	50	0	0
Supplerende vej og stiudbygning.....	10	10	30	0	0
Vedligehold veje m.v.....	250	250	200	129.028	165.856
Legeplads, etablering	0	150	0	0	0
Spang, etablering	210	0	0	0	0
Møder/generalforsamling.....	25	25	32	13.194	10.085
Befordringsgodtgørelse.....	52	52	60	39.546	44.950
Porto, bankgebyr og hjemmeside.....	47	47	37	19.138	17.847
Tryksager, kuverter m.v.....	5	5	5	4.369	0
Medlemsbladet.....	40	40	40	29.507	31.288
Tilskud t/bestyrelsens kontorhold.....	25	25	25	22.500	18.500
Strandrensning (- tilskud).....	5	4	4	1.484	2.700
Arrangementer/temaudgiv./jubilæum.	35	30	30	24.187	17.806
Initiativpris.....	8	8	8	0	0
Revision inkl. projektrejskab.....	13	12	10	10.225	11.333
Advokat, generalforsamling/bistand....	10	10	15	5.000	6.994
Repræsentation, gaver (-modtaget).....	2	2	2	245	0
Forsikringer.....	5	5	0	3.178	1.552
Diverse omkostninger.....	1	1	1	500	0
Veje, grunde og fællesarealer.....	50	50	15	10.000	6.122
Udgifter kontormaskiner/EDB.....	12	10	45	18.099	8.984
Tilskud til cykelsti, Hennemølleåvej....	0	100	100	0	0
Udskriftning af trappe, Tottesbjerg.....	0	0	0	0	117.778
Tab på debitorer.....	2	5	5	1.625	0
UDGIFTER I ALT.....	<u>932</u>	<u>1.016</u>	<u>864</u>	<u>526.828</u>	<u>461.795</u>
RESULTAT FØR HENLÆGGELSER.....	<u>-159</u>	<u>-243</u>	<u>-83</u>	<u>249.154</u>	<u>478.985</u>
Henlæggelse t/vejfond.....	-150	-150	-150	-150.000	-150.000
ÅRETS RESULTAT.....	<u>-309</u>	<u>-393</u>	<u>-233</u>	<u>99.154</u>	<u>328.985</u>

BALANCE 31. DECEMBER	2016	2015
AKTIVER:		
Veje og fællesarealer, overført primo	24.280	24.280
Grund, Strandvejen, Henne, anskaffelsespris	7.500	7.500
Tilgodehavende	3.950	18.000
Andre værdipapirer	2.140	0
Indestående Sparekassen	728.841	358.682
Indestående Sydbank	858	700.146
Indestående Skjern Bank	749.417	0
AKTIVER I ALT	1.516.986	1.108.608
PASSIVER:		
Egenkapital:		
Overført primo	798.608	469.623
Overført fra årets resultat	99.154	328.985
EGENKAPITAL I ALT	897.762	798.608
Henlæggelser:		
Vejfond	450.000	300.000
HENLÆGGESESR I ALT	450.000	300.000
Gæld:		
Skyldige omkostninger	159.224	0
Revision, anslået	10.000	10.000
GÆLD I ALT	169.224	10.000
PASSIVER I ALT	1.516.986	1.108.608

KORT NYT:

Hennehus - 100 år.

I år er det 100 år siden, kaffegrosserer Siesbye byggede det første sommerhus i Henne Strand. Huset blev opført i engelsk manorhouse-stil, og herfra blev der formodentligt drevet jagt. Husets ydre fremstår som i 1917, men indvendigt er der sket en vis modernisering inden for de senere år. Husets historie er udførligt omtalt på grundejerforeningens hjemmeside (www.ghs-henne.dk), hvor særligt den mystiske kandidat Lønneth – alias cand. teol. og mag. Søren Marius Sørensen, 1878 – 1973, har bidraget til myterne om Henne Strands tidligere udvikling. Kandidaten var den nuværende ejers bedstefars bror, og Marie Aggeboe er kommet i huset siden 1950 og har et uudtømmeligt kendskab til den personkreds, der skabte grundlaget for det Henne Strand, vi kender i dag. I de sidste to år har Marie Aggeboe haft fast bopæl i Hennehus. Husets fødselsdag skal selvfølgelig fejres til sommer med en fortælleaften, og det orienterer vi om på hjemmesiden. Husk at tilmelde jer på nyhedsservicen.

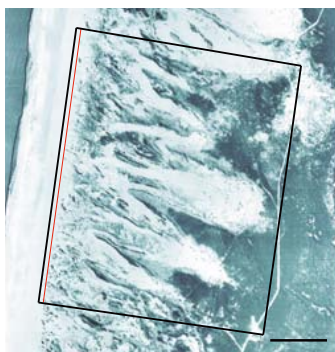
Henne Life.

Som et resultat af samarbejdet mellem grundejerforeningen og handelsstandsforeningen kunne vi sidste sommer sætte et nyt initiativ i søen under navnet Henne Life, som bød på sangaftener, fælles cykelture, strandfodbold, golfkurser og meget mere. Aktiviteterne samlede mange mennesker. Nu arbejdes der på en fortsættelse og en udvidelse af tilbuddene i den kommende sommer. Har medlemmerne ønsker og idéer eller lyst til at være frivillige, beder vi om, at man giver sig til kende og mailer til formanden for handelsstandsforeningen, Anja Jochumsen, vaevestuenhennestrand@gmail.com eller Poul Holm Joensen, poulholmjoe@mail.tele.dk. Helst meget snart.

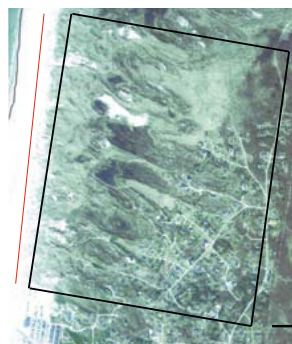
Klitterne i Henne Før – nu – og i fremtiden

Af professor emeritus Bent Aaby

Siden 1970 har jeg fulgt naturens udvikling i Henne Strand og været imponeret over det storladne klitlandskab med nogle af vestkystens højeste klitter i vest og Lyngbos Hede i øst. Det er i denne periode, at bjergfyr og sitka-gran er vokset op omkring sommerhusene i det tidligere så træløse landskab. Der er også sket ændringer i klitterne, der er blevet grønnere, og hvor de åbne sandarealer næsten er forsvundet. Det er denne tilgroning af klitterne, der er undersøgt på det seneste. Resultaterne rummer flere overraskelser.

*Fig. 1. Luftfoto over dele af Henne Strand 1954 med angivelse af undersøgelsesområde. Rød linje angiver beliggenhed af yderste grænse for klitter 1954. Længde af sort bjælke er 200 m.
© Geodatastyrelsen, COWI, Varde Kommune.*

*Fig. 2. Luftfoto over dele af Henne Strand 2016 med angivelse af undersøgelsesområde. Rød linje angiver beliggenhed af yderste grænse for klitter 2016. Længde af sort bjælke er 200 m.
© Geodatastyrelsen, COWI, Varde Kommune.*

Analysemetode

Der findes luftfotos af god kvalitet over Henne-området fra 1945 og frem (se Fig. 1 og 2). Her er det muligt at lokalisere helt hvide områder i klitterne, som er vegetationsløse sandflader. De kan skelnes fra mere eller mindre tilgroede områder, der ses som lysegrå, mørkegrå eller næsten helt sorte flader. For at bedømme hvor stort et areal de åbne sandflader dækker, er der udvalgt et rektangulært undersøgelsesområde på 76 ha, der går langs de yderste klitter på en strækning på næsten 1000 m, og som går næsten 800 m ind i landet til omkring Gøgevej i den nordlige del af Henne Strand (Fig. 1). Rektanglet er herefter inddelt i 832 kvadratiske felter. I hvert felt er dækningsgraden af hvidt sand bedømt efter en 5-delt

skala, hvor 0 = intet sand, 1 op til 25 % sand, 2 op til 50 % sand, 3 op til 75 % sand og 4 op til 100 % sand. Efter sammentælling kan dækningsgraden af åbne sandflader beregnes i % fra yderste klitrække og ind (Fig. 3), ligesom den gennemsnitlige dækningsgrad for hele undersøgelsesområdet kan beregnes (Fig. 4 og Tabel 1).

Der er udvalgt i alt 5 årstal med gode luftfotos år 1945, 1954, 1964, 1985 og 2016 for at beskrive udviklingen. Tidsintervallerne er kortest, hvor der er størst forandring. Klitternes beliggenhed har ændret sig over tid. Derfor er det besluttet at bruge 1945-situationen som fastlagt undersøgelsesområde for alle målingerne og så ændre rektanglets størrelse, når klitterne er hhv. rykket ind i landet eller vandret mod vest. I de tilfælde

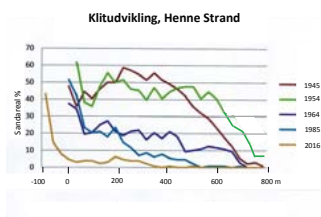

Fig. 3. Dækningsgrad af sandareal fra yderste klitrække og ind i land for 5 perioder.

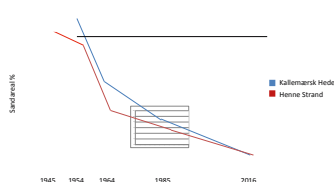

Fig. 4. Samlet dækningsgrad af sandareal for hele undersøgelsesområdet ved Henne Strand og Kallemærsk Hede i 5 perioder. Der er ingen data for 1945 ved Kallemærsk Hede.

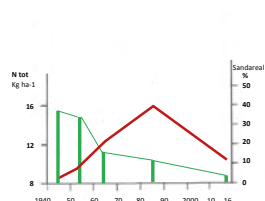

Fig. 5. Sammenstilling af udvikling i samlet dækningsgrad af sandareal for hele undersøgelsesområdet i Henne Strand og samtidige værdier for kvælstofnedfald.

angiver en rød linje den aktuelle beliggenhed af yderste klitrække (Fig. 1 og 2).

Hvor der kunstigt er skabt sandflader ved menneskelig aktivitet, som på stier og veje er disse ikke medregnet som naturlige sandarealer men angivet med vegetationsdække, som de omgivende arealer. Det gælder også et større område i det nordøstlige hjørne af undersøgelsesområdet, hvor der i 1945 fandtes barakker, og hvor området blev brugt til militære formål. Her skønnes det, at disse aktiviteter har frembragt det åbne sandareal. På 1954-foto ses, at færdsel stadig gør sig gældende og vedligeholder det sandede areal.

Resultater

Luftfoto fra 1954 er vist som eksempel på klitternes tidlige historie (Fig. 1). I forhold til 1945 er klitrækken nu rykket 30 m ind i land, så undersøgelsesområdet nu er på 73,1 ha. Luftfotoet afslører, at store klitarealer er helt uden vegetation. Gøgevej tegner sig tydeligt i undersøgelsesområdets østside. Nederst ses den bugtede Hedelærkevej med et par sommerhuse. Mågevej går mod nordøst og er sikkert kun en sti eller en sjældent brugt vej uden sommerhuse. Regnsbovej tegner sig også tydeligt og danner et Y med Gøgevej. Hovedstrukturen i nutidens vejanlæg var til stede i 1954, men de mindre stikveje som f.eks. Uglevej, Svalevej og Ternevej var endnu ikke anlagt, fordi her var åbne sandarealer, eller de hører til en senere bebyggelse.

Figur 3 viser, at mere end 60 % af de yderste klitrækker var helt uden vegetation. Længere mod øst var der mere plantedække, og sandarealet falder til omkring 40 % for igen at stige til over 50 %. Først mere end 600 m inde i land falder værdierne til under 40 %, og længst mod øst er sandarealet nede på under 6 %. Undersøgelserne viser med al tydelighed, at klitlandskabet har været præget af åbne sandflader i et 600 m bredt bælte i 1954, og først herefter aftager de hvide arealer og tilgroningen tager magten. Stort set samme udvikling gjorde sig gældende i 1945 (Fig. 3). Blot var der totalt set lidt mere sandflade i 1945 (36,30 %) end i 1954 (32,80 %, se Tabel 1).

10 år senere - i 1964, er der sket markante ændringer i klitlandskabet. Klitrækken har rykket sig tilbage til samme linje som i 1945. Yderste klitrække er stadig sandpræget og sand udgør ca. 40 % af arealet. Men allerede mindre end 100 m mod øst er kun 20-25 % af klitarealet bart sand mod tidligere et dobbelt så stort et areal. Omkring 450 m inde falder sandarealet til omkring 10 % og efter 700 m er åbne sandflader helt væk. Der er altså tale om en markant og hurtig tilgroning af klitterne i perioden 1954-1964.

Så er vi fremme ved 1985. Åbne sandflader og sandfygning gør sig stadig gældende i den yderste del af klitbæltet, men ligesom i 1964 er denne zone under 100 m bred. Efter kun 200 m udgør åbne sandarealer under 10 % af arealet og efter 500 m er de praktisk taget væk (Fig. 3). Tilgroningen er altså fortsat, men hastigheden er lavere end i perioden 1954-1964. Tilgroningen har særligt gjort sig gældende i de østlige dele af området fra 200 m til 700 m.

Gennem de seneste 30 år er der også sket store forandringer: Klitterne ligger nu i 2016 godt 60 m længere mod vest end i 1945 og kun i de yderste

50 m er sandarealet i dag over 40 %. Klitten lukker sig hurtigt efter de første 50 m og åbne sandflader ses nu kun enkelte steder længere mod øst. De nævnte fotos fortæller om et helt andet klitlandskab i dag end i tidligere tider, hvor klitterne var uden vegetation og kunne vandre. Et grønt vegetationstæppe har lagt sig tungt over klitterne, og selv i sommerhusområderne med færdsel og anden forstyrrelse kender vi ikke til sandflugt. Før vi drager alt for vidtgående konklusioner, er det nødvendigt at undersøge, om vi finder en lignende udvikling andre steder. Et tilsvarende undersøgelsesområde er derfor valgt på Kallemærsk Hede, 18 km syd for Henne Strand. Resultatet viser samme udvikling, som i Henne (Fig. 4). , så tilsyneladende er der tale om en generel udvikling for større klitområder ved vestkysten.

Grundejerne og naturen

Som grundejer kan det være en god udvikling, der er sket de seneste 70 år, hvor faren for sandflugt stort set er forsvundet, hvis man ikke lige bor i den yderste klitrække. Således er det indlysende, at bygning af sommerhuse på Uglevej og Svalevej ville være umulig for blot 50 år siden, for da var klitterne stadig åbne sandflader uden vegetation. Men for naturen er det ikke en gunstig udvikling. Den grå klit, der er den botaniske betegnelse for størstedelen af det undersøgte klitlandskab er næringsfattig. Her kan rensdyrlav og andre laver sammen med græsset sandskæg danne store flader med grå farve. Deraf navnet på den grå klit. Det lave indhold af næringsstoffer og den ret sure sandbund giver plads for enårige planter og andre arter, der er varmeelskende og ikke tåler skygge og konkurrence fra store og robuste planter. Også mange insektarter er knyttet til åbne sandflader, der hurtigt tørrer ud og kan blive meget varme, når solen skinner. Disse levesteder er forsvundet mange steder, og det samme er deres dyre- og planteliv. Denne forringelse af naturtilstanden påvirker også arternes samspil så økosystemernes struktur og funktion bliver dårligere. I takt med tilgroningen og stabiliseringen af jordoverfladen sker der også en opbygning af humuslag med øget næringsindhold. Herved forsvinder de mosaiklignende strukturer, der ellers er så karakteristiske for klitnaturen. Den bliver mere ensartet og præges af færre men almindelige arter, mens der ikke er plads for specialisterne med særlige krav.

Kvælstof og klitterne

En af de vigtigste faktorer, der styrer tilgroningen, er den atmosfæriske tilførsel af næringsstoffer - først og fremmest kvælstof. Øget tilgang af

kvælstof fremmer en tæt og høj urtevegetation og dannelse af næringsholdige humuslag. Den udvikling kan tydeligt ses i klitterne i dag. Det påfaldende er dog, at denne naturskadelige tilgroning er sket så tidligt, allerede i perioden 1954-1964. Kvælstofbelastningen var dengang meget mindre end i 1980'erne, hvor der i Henne faldt omkring 16-17 kg N/ha/år (Fig. 5). Som nævnt er tilgroningen ubetydelig mellem 1945 og 1954. Det tyder på, at klitnaturen var i balance med omgivelserne. Den balance er tydeligvis blevet brudt i den følgende periode, hvor tilgroningen sker meget hurtigt. Den udvikling tyder på, at tålegrænsen for den grønne og grå klit er blevet brudt (se Boks 1). Tålegrænsen for disse klittyper blev i 2005 sat til 10-20 kg N/ha/år og er senest i 2011 ændret til 8-15 kg N/ha/år. Ser vi på kvælstofnedfaldet ved Henne Strand for den første halvdel af perioden 1954-1964, så er den minimale værdi for totalt kvælstofnedfald på 8,36 kg N/ha/år og maksimumværdien 12,41 kg N/ha/år. Middelværdien er 10,39 kg N/ha/år. Disse værdier falder inden for klittypernes senest bestemte tålegrænse, men ved de værdier skønnes det, at der allerede er sket skade på naturtyperne. Undersøgelsen viser, at tålegrænsen derfor bør sættes lavere og være på samme niveau som højmoser og ret næringsfattige søer, der har tålegrænsen 5-10 kg N/ha/år.

Siden midt i 1980'erne er kvælstofbelastningen faldet med omkring 30 %, så den i dag i Henne Strand området er på omkring 10,8 kg N/ha/år (Tabel 2). Ganske vist har kvælstofnedfaldet i Danmark været ret stabilt i perioden 2004-2014, men hvis der i fremtiden sker et yderligere fald i nedfaldet af kvælstof, så nærmer vi os tålegrænsen igen. Det kan betyde, at åbne sandarealer igen vil kunne dannes, uden at de straks gror til. Imidlertid er der ophobet en del næringsstoffer i de dannede humuslag, så selv om kvælstofbelastningen aftager vil det næppe ændre tilgroningsevnen i disse områder. Kun hvor vegetationsdækket er spinkelt, og der ikke er dannet humuslag, er der grundlag for vindbrud og genskabelse af åbne sandflader. Det vil skabe en rigere natur, men kan også skabe bekymring hos sommerhusejerne. Vi får se!

Tak til seniorforsker Jesper L. Bak, Aarhus Universitet, for at stille nyeste data for N-deposition i Henne Strand til rådighed.

Bent Aaby er prof. emer. og tidligere overinspektør ved Nationalmuseet og vismand i Statens Naturråd.

Tålegrænse

En tålegrænse er grænsen for den belastning med et eller flere forurenende stoffer, som en naturtype kan tåle, uden at der udvikles væsentlig skade på natur og miljø, vurderet med den nuværende viden.

KORT NYT:

Grenaffald

I ugerne 14, 15 og 16 vil miljøstationen på Porsmosevej atter i år være åben for aflevering af grene og Rosa Rugosa, sorteret i to containere. Din Forsyning vil efter påsken 2018 atter tilbyde en afhentningsordning. I slutningen af april i år gennemfører GHS en gennemgang af skel m.v. i samarbejde med Sydvestjysk Brandvæsen i forventning om kortfristede påbud om at fjerne de tørre grenbunker, der flere steder udgør en stor brandfare.

Ny cirkulær bro i Filsø giver unik adgang til fugleparadis.

Endnu en attraktion er på vej til Henne-området. I et samarbejde mellem Real Dania, Aage V. Jensens Naturfond og Naturstyrelsen vil vi fra begyndelsen af den kommende sommer se et nyt anlæg og ny indkørsel med bro, skolestue, picnicfaciliteter og toiletter. GHS-bladet har lånt nedenstående skitse af landskabsarkitekterne Schønherr.

Vandrerhjemmet Solfang.

Efter at bestyrelsen i GHS igen har vedkendt sig sin interesse i at tilslutte sig Fonden Solfangs beslutning om at bevare vandrerhjemsfunktionen og udarbejde et fondsfinansieret moderniseringsprojekt med renoverede værelser med eget bad og toilet og forbedrede forhold for sammenkomster m.m., er ønsket om at genoplive den tidligere støtteforening Solfangs Venner blevet aktuelt igen. Sommerhusejere og andre, der finder tanken om en støtteforening rigtig, kan uforpligtende sende en mail til Johan Jensen, johanjensen@stofanet.dk. Ved tilstrækkelig interesse vil der blive taget initiativ til et indledende møde i vandrerhjemmet.

Til alle med kabel-TV

Generalforsamling i Henne Strand Antenneforening afholdes fredag den 19. maj kl. 19 i købmand Hansens Café og Bageri.

Dagsorden på www.HS-Antenne.dk

Afsender:
Poul Holm Joensen
Vestergårds Allé 2
5881 Skårup

B

POST

PP

DANMARK

GRUNDEJERFORENINGENS BESTYRELSE

Mailadresse:

post@ghs-henne.info

Formand, ekstern kontakt, adresseændringer:

N.Jørgen Pedersen, Ryttervej 32, Andst, 6600 Vején.
Tlf. 20 90 33 30. njp@r32.dk

Næstformand, sekretær:

Aase C. Thomsen, Lavendelvej 88, 6000 Kolding.
Tlf. 29 90 04 72. aasecthomsen@gmail.com

Kasserer:

Jørgen Lund, Strandvejen 408, Henne Strand, 6854 Henne.
Tlf. 30 48 97 50. jlu@nemregnskab.dk

Byggesager, dispensationer, vand:

Henrik Ladefoged, Hyldesti 5, 6800 Varde.
Tlf. 40 10 58 08. henrik_l@post12.tele.dk

Vej-, sti-, ghs-arealansvarlig, redaktør:

Poul Holm Joensen, Vestergårds Allé 2, 5881 Skårup.
Tlf. 29 44 59 60. poulholmjoe@mail.tele.dk

Suppleanter:

Peder Jochumsen, Henne Strand, 6854 Henne, og
Mogens G. Nielsen, 6800 Kolding

Redaktør Poul Holm Joensen.

Illustrationer/fotos: Jørn Bjerre, Stine Holm Joensen, Jesper L.
Bak og landskabsarkitekterne Schønherr.

Redaktionen afsluttet den 1. marts 2017.

Yderligere eksemplarer kan afhentes hos Købmand Hansen
så længe, oplag haves, og kan læses på grundejerforeningens
hjemmeside – **www.ghs-henne.dk**